

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reden und Arbeiten der Societas Latina - Cod. Karlsruhe 3420, 1-4

49 Vorträge in wörtlicher, meist eigenhändiger Wiedergabe - Cod.
Karlsruhe 3420,1

Sonntag, Karl Gottlob

[Karlsruhe], 1772-1776

[Sonntag, C. F. L.]: Cui nil ad augendum [...] superesse, hic uno modo
crescere potest, si se ipse submittat, d. 26. Febr. 1776

[urn:nbn:de:bsz:31-99825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-99825)

Locus Plinii.

Cui nil ad augendum fastigium supererit, hic
 uno modo crescere poterit, si se ipse submittal.

Thema inde eacerysil

Alliosima quoque dignitas ea submissione
 sui fit illustrior cariorque.

C. F. L. Ponnlag.

d. xxvi Febr: 1776.

2657. I or

1151

Exord. Quod si divinitatem ipsam inlucemus, et quibus demum modis ex mortalium mentibus patet, et in sui cultum admirationemque illas adducat, sic hoc effectum videmus, ut ad res humanas sese demitteret, gratia sua et cura et providentia atque aperterisimis presentia sua argumentis cuncta complectens.

Ad eo

Thema. Altissima quoque dignitas ex submissione sui fit illustratiorque

¶ I. In quo carnatur ista submitio, primo loco debet ad parere. Quo videntur vel maxime pertinere

1., aditus facilis. Male enim magnitudini sua consulunt, qui reverentiam majorem sibi conciliaturi, accessibiles sibi se subdunt.

2., Comitoratio. Hoc quippe injustius quicquid verbis cultusque terret, quo plus potest ad spectus et affabilitas, ac debet etiam adferre tantum lenimen et gaudium.

3., perpetua cunctisque patens bonitas: qua quidem non levitatem ullius fastidit.

miseros et fortuna offensor benignè suscipit, necessitatibus cujusque, quod fieri potest, prospicit, ac in communem denique salutem hominum curam omnem et operam adhibet.

¶ II. Jamque vel summam amplitudinem ex ea submissione multo etiam splendidius illustrari, plerumque videtur. Quod non per se excelsa dignitas tum demum redditur

1., admirabilis, sum a infimis nascendo.

2., grata: ob mansuetudinem inde in ceteros amplissima comoda,

3., quin imo divina, ut quae dissimilitudinem divinae majestatis lota effingitur.

Director Excellentissime,
 Socii Honoratissimi!

Cum in omnibus rebus creatae divinitas magnitudinem suam ostendit, illa etiam illam hanc requirit, quod ad res humanas sese demittat. Quis quaeque est hominum, Auditorum, qui non proficere, omnia, quae sunt in mundo hominum utilitate, demissione summi Numinis orta esse? Nonne illi omnia debemus, hoc ipsum primum, quod sumus, quod esse homines dicamus? quod ab eo vel nisi vel lapsi in huius corporis caecitate contineamur, non quod incedamus, quod spiramus et vivamus, ab eo ad nos venit? vix ipsa vivendi efficit nos esse, et animalis agitatione movere? Nonne ab hoc effluunt

cause, per quas nostra feliciter salus, varia-
 rum magnificentia voluptatum? Mundus, in
 quo degimus, cuius est? aut quis ejus volis
 attribuit fructum, professionemque acceptur?
 Cuius ut subjectas res cernere, ut contrectare,
 ut considerare proferat, publicum illud munus
 dedit? Cuius ne fixa pigritia stupore torpes-
 cerent elementa vitalia, solis ignis constituit,
 ad rerum incrementa proficere? Certe Deus.
 Quid est sapientius, quid superius, quid
 divina hac maiestate venerabilius? Quomodo
 nos, quomodo etiam reptilia vivere poterat,
 nisi sese ultro submisisset, nisi omnia mira-
 bili modo aleret, atque gratia sua et cura et
 providentia atque aperitissimis presentia sua
 argumentis complecteretur. Nonne homines
 igitur sibi submissioni studere? Nonne ex

ex animo saltem utilitatem ex hoc fluentem
cupere deberent? De qua utilitate vero longius
dicam, si

Altissimam quamque dignitatem ex submis-
sione sui fieri illustriorem cariorumque, ostendam

I, In quo cernatur ista submissio, primo loco debet ad-
parere,

II, Deinde vel summam amplitudinem ex ea significatione
multo etiam splendidius illustrari, planum fiet.

Quam multi homines, Audilores Astutissimi!
magnitudini suae tam male consulunt, qui reverentiam
sibi majorem conciliaturi accessibus hominum et omni
confortio sese subducunt, Cui pudori sibi esse credunt,
cum inferioribus in conversatione vivere, quidem se
superbiant, atque superbi de auctoritate atque origine
sua alios loco inferiori natos, accusantur. Quod
venerabilius, quid honestius, quam omnibus facilem

aditam permittere, variis delectationibus frui,
 atque illa amicitiam, illud hominum decus, cum
 aliis contrahere. Quid incitat magis quam
 comis oratio, qua nos apud alios jucundos rid-
 dere possumus. Quae latitiae, quae veneratio
 apud inferiores! si comiter cum illis dicimus,
 si illor non vultu obscuro, aut abocibus
 verbis lenemus. Quae largitudo, si pauperes
 sui agros homines, qui auxilium a nobis
 implorant averfari, si deos modo cum illis
 dicere volebamus. Et diverso illis amoris
 officia imo etiam perpetuam bonitatem
 praestare, atque omnibus solatii atque gaudii
 adfere obligati sumus. Quae quidem
 bonitas non tenuitatem ullius gaffidit.

Nobis est honor, miserere fortuna offerat
 benigne suscipere, atque necessitatibus cuiusque,
 quoad fieri potest, prospicere. Misi in terrarum
 orbe pauperibus qualem inveniuntur, quemlibet
 alteri adiumento esse oportet. Pauperes, quos ungel
 durum illud letum necessitas, et summa rerum inopia,
 et qua non nisi laboris adhibiti auxilio eludari
 possunt propter hanc penuriam durissimos
 suscipiunt labores, maximas perpetiuntur
 molestias, in agro colendo desudant, opificibus
 exerceantur, itinera per terras, per solitudines
 per maria ingrediuntur, et die nocteque acerrime
 fatigantur. Hi vero, quos divinum illud et
 benignissimum Numen divitis esornavit,
 illique fame sitigo fere oppressis prebeant

mercedem, et proter hanc etiam alia ex-
hibeant, quibus se solamq; suam nutrire
egenti possunt domum, ac in communem de-
niq; salutem hominum curam omnem eloga-
ram intendant. Hoc tandem natura et finis
amica societas civilis postulat, in quam
homines coeunt, non ut perdantur, sed ut
conserventur. Eius conservatio facilliori
modo potest effici, si plures ad unum eua-
demq; finem conspirant, atq; familiariter
in vicem vivunt, omniaq; ad patriam salu-
tem adhibent.

Ad alteram orationis meae partem nunc pro-
gressus. Vel summam amplitudinem
ex ea submissione multo etiam splendidius
illustrari planum fieri, paucis demonstrare
conabor.

Nonne amplitudo, nonne veneratio ab omnibus maxi-
 ma eisdem oritur? Nonne splendidior illa est? Nonne
 in cella dignitas nobis reddita, si sumus infimis
 coniungimur, si non superbi de fortuna nostra
 aliorum inferiores contemnimus, si illis consilio
 factoque adstant? Quam admirabilem omnia haec,
 quam honeste! Cuius reddidit ne aliter gratum apud
 alios, quam si illorum beneficium cumulo? si nullum
 comodi in alios manare sino, sis demum ipsa fortuna
 mea contentus sum. Es enim omnibus numeris
 est predicandus, qui sorte sua contentus vivit.
 Cuius enim agit, qui fortuna sua perditus,
 semper de augenda re laborat, quam ut arimum
 anxius curis confundat studiisque negligat.
 Si autem alios officia prebet, illique mediocri

ut vitam suam, etiam in inferiori statu
 gerens contenti deq. ant. si in conver-
 satione cum illis preddil liberalem, is
 omnibus et gratas accomodat usq. Et quare
 deniq. non homines etiam sese submittere
 prope debeant, ad majorem auctoritatis
 dignitatisq. gradum consequendum, si
 ipsa divinitas submissione tali ad infe-
 rioris amplitudinem accipere quavit. Si
 illud benignissimum Nomen, quod semper sit
 celebrandum, infans etiam beneficiis cumulal,
 atq. necessitatibus eorumq. prospicit. Felici-
 tatem igitur illum predicamus, qui non superbus de se
 alios contemnit, sed illis auxiliatur, illorumq.
 propter defendit, omniaq. ad eorum salutem adhibet.
 O Felicitas maximi ponderis! O Felicitas qua
 nec eripi nec amitti potest! Eam itaq. ob causam
 omnes etiam inferiores colamus, omniaq. qua
 nobis sunt gloria, quæramus.